

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 10/2001 vp

Hallituksen esitys vuoden 2001 lisätalousarvioiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 22 päivänä toukokuuta 2001 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen vuoden 2001 lisätalousarvioksi (HE 78/2001 vp).

Lisätalousarvioaloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä eduskunnan 31 päivänä toukokuuta 2001 valiokuntaan lähettämät lisätalousarvioaloitteet

- LTA 1/2001 vp — Sakari Smeds /skl: Määrärahan osoittaminen varsinaiseen kehitysyhteistyöhön (24.30.66)
- LTA 2/2001 vp — Petri Neittaanmäki /kesk: Määrärahan osoittaminen huumerikollisuuden kasvun pysäyttämiseen (26.75.21)
- LTA 3/2001 vp — Aulis Ranta-Muotio /kesk ym.: Määrärahan osoittaminen poliisin toimintamenoihin (26.75.21)
- LTA 4/2001 vp — Petri Salo /kok ym.: Määrärahan osoittaminen talousrikosten torjuntaan (26.75.21)
- LTA 5/2001 vp — Mauri Pekkarinen /kesk ym.: Määrärahan osoittaminen kuntien harkinnanvaraisiin avustuksiin (26.97.34)

- LTA 6/2001 vp — Sulo Aittoniemi /alk: Määrärahan osoittaminen Patria Vammas Oy:n tuotannon ylläpitämiseen Vammalassa (27.10.16)
- LTA 7/2001 vp — Juha Karpio /kok ym.: Määrärahan osoittaminen kotimaisten perusampumatarvikkeiden ja ruudin tuotannon edellytysten turvaamiseen (27.10.16)
- LTA 8/2001 vp — Petri Neittaanmäki /kesk: Määrärahan osoittaminen kotimaisen raskaan ampumatarviketeollisuuden toimintaedellytysten turvaamiseen (27.10.16)
- LTA 9/2001 vp — Olli Nepponen /kok ym.: Määrärahan osoittaminen kotimaisen ruuti- ja ampumatarviketeollisuuden ylläpitämiseen ja toimintaedellytysten turvaamiseen (27.10.16)
- LTA 10/2001 vp — Lauri Oinonen /kesk: Määrärahan osoittaminen kotimaisen ruudintuotannon turvaamiseen (27.10.16)
- LTA 11/2001 vp — Mauri Pekkarinen /kesk ym.: Määrärahan osoittaminen kotimaiseen puolustusvälinetuotantoon (27.10.16)
- LTA 12/2001 vp — Marjatta Stenius-Kaukonen /vas ym.: Määrärahan osoittaminen kotimaisten ammustarvikkeiden hankintaan (27.10.16)

VaVM 10/2001 vp — HE 78/2001 vp

- LTA 13/2001 vp — Olli Nepponen /kok ym.: Määrärahan osoittaminen puolustusvoimille polttoaineen hinnannoususta aiheutuvien kulujen kattamiseen (27.10.21)
- LTA 14/2001 vp — Olli Nepponen /kok: Määrärahan osoittaminen puolustusvoimien käytössä olevien tilojen energiakustannusten kattamiseen (27.10.21)
- LTA 15/2001 vp — Olli Nepponen /kok ym.: Määrärahan osoittaminen puolustusvoimien lentokaluston ja -laitteiden huoltoihin (27.10.21)
- LTA 16/2001 vp — Olli Nepponen /kok ym.: Määrärahan osoittaminen Suomen kansainväliseen kriisinhallintaan nimettyjen joukkojen kuljetusyksikön kehittämiseen (27.30.22)
- LTA 17/2001 vp — Leena Rauhala /skl ym.: Määrärahan osoittaminen terveysalan koulutuksen ja työelämäyhteyksien kehittämiseen (29.10.21)
- LTA 18/2001 vp — Marjatta Stenius-Kaukonen /vas ym.: Määrärahan osoittaminen 70 aloituspaikan lisäämiseen lääkärinkoulutukseen (29.10.21)
- LTA 19/2001 vp — Leena Rauhala /skl ym.: Määrärahan osoittaminen koululaisten terveyden turvaamiseen ja syrjäytymisen ehkäisemiseen (29.40.30)
- LTA 20/2001 vp — Leena Rauhala /skl ym.: Määrärahan osoittaminen koulunkäyntiavustajien palkkaamiseen (29.40.30)
- LTA 21/2001 vp — Leena Rauhala /skl ym.: Määrärahan osoittaminen ammatillisen lisäkoulutuksen käyttökustannuksiin (29.69.31)
- LTA 22/2001 vp — Jukka Gustafsson /sd ym.: Määrärahan osoittaminen ammatilliseen lisäkoulutukseen (29.69.32)
- LTA 23/2001 vp — Katri Komi /kesk ym.: Määrärahan osoittaminen hevosalan ammatilliseen aikuiskoulutukseen (29.69.32)
- LTA 24/2001 vp — Leena Rauhala /skl ym.: Määrärahan osoittaminen ammatillisen aikuiskoulutuksen järjestämiseen (29.69.32)
- LTA 25/2001 vp — Klaus Bremer /r: Ammatillentäjiä kouluttavan erikoisoppilaitoksen osakkeiden merkintään ehdotetun määrärahan vähentäminen (29.69.88)
- LTA 26/2001 vp — Marja-Leena Kemppainen /skl: Määrärahan osoittaminen maatalouden kansallisen tuen maksamiseen (30.12.41)
- LTA 27/2001 vp — Merikukka Forsius /vihr: Määrärahan osoittaminen maatalouden ympäristötukeen (30.12.45)
- LTA 28/2001 vp — Jari Koskinen /kok ym.: Määrärahan osoittaminen maatalouden ympäristötuen lisäämiseen (30.12.45)
- LTA 29/2001 vp — Mauri Pekkarinen /kesk ym.: Määrärahan osoittaminen maatalouden ympäristötukeen ja luomuviljelyyn (30.12.45)
- LTA 30/2001 vp — Arto Seppälä /sd: Määrärahan osoittaminen maatalouden ympäristötukiin (30.12.45)
- LTA 31/2001 vp — Sulo Aittoniemi /alk: Määrärahan osoittaminen Hämeen tiepiirille sorateiden kunnostamiseen (31.24.21)
- LTA 32/2001 vp — Timo Ihamäki /kok ym.: Määrärahan osoittaminen perustienpiitoon (31.24.21)

VaVM 10/2001 vp — HE 78/2001 vp

- LTA 33/2001 vp — Timo Ihamäki /kok: Määrärahan osoittaminen valtatie 4 kunnostamiseen välillä Vihantasalmi—Mikkeli (31.24.21)
- LTA 34/2001 vp — Marja-Leena Kempainen /skl: Määrärahan osoittaminen perustiestön korjaukseen ja kunnostukseen (31.24.21)
- LTA 35/2001 vp — Petri Neittaanmäki /kesk: Määrärahan osoittaminen kevyen liikenteen väylän rakentamiseen välille Kevätlahden risteys—Karvalahti Äänekoskella (31.24.21)
- LTA 36/2001 vp — Petri Neittaanmäki /kesk: Määrärahan osoittaminen Kevätlahdentien päällystämiseen Äänekoskella (31.24.21)
- LTA 37/2001 vp — Olli Nepponen /kok: Määrärahan osoittaminen Mikkelin seudun tieverkoston kehittämiseen (31.24.21)
- LTA 38/2001 vp — Pekka Nousiainen /kesk: Määrärahan osoittaminen alemman tieverkon kunnossapitoon Kaakkois-Suomen tiepiirin alueella (31.24.21)
- LTA 39/2001 vp — Mauri Pekkarinen /kesk ym.: Määrärahan osoittaminen perustienpiitoon (31.24.21)
- LTA 40/2001 vp — Arto Seppälä /sd ym.: Määrärahan osoittaminen Siikakosken paikallistien 15151 kunnostamisen loppuun saattamiseen (31.24.21)
- LTA 41/2001 vp — Sulo Aittoniemi /alk: Määrärahan osoittaminen Tampereen läntisen ohikulkutien (Lakalaiva—Ylöjärvi) rakennustöiden aloittamiseen (31.24.79)
- LTA 42/2001 vp — Timo Ihamäki /kok ym.: Määrärahan osoittaminen moottoritien rakentamiseen Lahdesta Heinolaan (31.24.79)
- LTA 43/2001 vp — Timo Ihamäki /kok: Määrärahan osoittaminen valtatie 4 kunnostamiseen (31.24.79)
- LTA 44/2001 vp — Markku Laukkanen /kesk ym.: Määrärahan osoittaminen valtatie 6 parantamiseen välillä Koskenkylä—Kouvola (31.24.79)
- LTA 45/2001 vp — Irja Tulonen /kok ym.: Määrärahan osoittaminen Tampereen läntisen kehätien rakentamisen aloittamiseen (31.24.21)
- LTA 46/2001 vp — Pekka Nousiainen /kesk: Määrärahan osoittaminen Savonlinna—Huutokoski-rataosuuden ylläpitoon (31.40.21)
- LTA 47/2001 vp — Petri Neittaanmäki /kesk: Määrärahan osoittaminen Jyväskylässä—Haapajärvi-rataosuuden kunnostamisen aloittamiseen matkustajaliikenteelle soveltuvaksi (31.40.77)
- LTA 48/2001 vp — Petri Neittaanmäki /kesk: Määrärahan osoittaminen tasoristeysten poistamiseen (31.40.77)
- LTA 49/2001 vp — Klaus Bremer /r: Vuosaaren sataman liikenneväylien suunnitteluun esitetyn määrärahan poistaminen (31.99.77)
- LTA 50/2001 vp — Mauri Pekkarinen /kesk ym.: Määrärahan osoittaminen yritysten investointitukiin (32.30.45)
- LTA 51/2001 vp — Tanja Karpela /kesk ym.: Määrärahan osoittaminen kuluttajavaltuslautakunnan toimintamenoihin (32.40.24)

VaVM 10/2001 vp — HE 78/2001 vp

- LTA 52/2001 vp — Hannu Aho /kesk ym.: Määrärahan osoittaminen kotimaisen energian tukemiseen (32.60.40)
- LTA 53/2001 vp — Leea Hiltunen /skl ym.: Määrärahan osoittaminen kuntien ja kuntayhtymien erikoissairaanhoidon turvaamiseen (33.32.30)
- LTA 54/2001 vp — Leea Hiltunen /skl ym.: Määrärahan osoittaminen lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden parantamiseen (33.32.30)
- LTA 55/2001 vp — Leea Hiltunen /skl ym.: Määrärahan osoittaminen lastensuojelun tarpeisiin (33.32.30)
- LTA 56/2001 vp — Leea Hiltunen /skl ym.: Määrärahan osoittaminen omaishoidon tukeen (33.32.30)
- LTA 57/2001 vp — Petri Neittaanmäki /kesk: Määrärahan osoittaminen huumeista riippuvaisten hoidon järjestämiseen (33.32.30)
- LTA 58/2001 vp — Lauri Oinonen /kesk: Määrärahan osoittaminen kuntien sosiaali- ja terveydenhuoltoon (33.32.30)
- LTA 59/2001 vp — Mauri Pekkarinen /kesk ym.: Määrärahan osoittaminen sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (33.32.30)
- LTA 60/2001 vp — Leena Rauhala /skl ym.: Määrärahan osoittaminen lasten kotihoidon tukeen (33.32.30)
- LTA 61/2001 vp — Leena Rauhala /skl ym.: Määrärahan osoittaminen vanhusten hoivapalveluihin (33.32.30)
- LTA 62/2001 vp — Marjatta Stenius-Kaukonen /vas ym.: Määrärahan osoittaminen sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (33.32.30)
- LTA 63/2001 vp — Pentti Tiusanen /vas: Määrärahan osoittaminen sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (33.32.30)
- LTA 64/2001 vp — Mikko Kuoppa /vas ym.: Määrärahan osoittaminen palkkaperusteeseen työllistämistukeen Pirkanmaalle (34.06.30)
- LTA 65/2001 vp — Eero Lämsä /kesk ym.: Määrärahan osoittaminen työllistämistukeen kunnille ja kuntayhtymille (34.06.30)
- LTA 66/2001 vp — Veijo Puhjo /vas: Määrärahan osoittaminen palkkaperusteeseen työllistämistukeen Satakuntaan (34.06.30)
- LTA 67/2001 vp — Esko-Juhani Tennilä /vas: Määrärahan osoittaminen palkkaperusteeseen työllistämistukeen Lapin kunnille (34.06.30)
- LTA 68/2001 vp — Esko-Juhani Tennilä /vas: Määrärahan osoittaminen työllistämistukeen Lapissa (34.06.63)
- LTA 69/2001 vp — Arto Seppälä /sd: Määrärahan osoittaminen ympäristötöihin (35.10.77)
- LTA 70/2001 vp — Petri Neittaanmäki /kesk: Valtionvelan nettokuoletuksiin ja velanhallintaan esitetyn määrärahan vähentäminen (37.01.94)

Jaostokäsittely

Asia on valmisteltu asiayhteyden mukaisesti valtiovarainvaliokunnan kaikissa jaostoissa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksessä on otettu huomioon 15.12.2000 allekirjoitetun tulopoliittisen sopimuksen mukaisista sopimuskorotuksista aiheutuvat henkilöstömenojen lisäykset täysimääräisesti eri toimintamomenteilla. Vuonna 2000 sopimuskorotukset otettiin huomioon vain osittain eikä tätä vaikutusta toimintamenoihin ole kompensoitu myöskään tässä lisätalousarviossa.

Esityksessä on otettu huomioon myös eläkemaksun keskimääräinen nousu. Valtion virkamiesten keski-ikä on varsin korkea. Tämä merkitsee eläkemaksujen kohoamista lähivuosina. Myös osa-aika- ja työkyvyttömyyseläketapaukset lisääntyvät, mikä nostaa eläkekustannuksia. Valiokunta katsoo, että valtion virastoille ja laitoksille tulee turvata tulevana vuosina eläkekustannusten todellista kasvua vastaavat toimintamäärärahat.

Valiokunta toteaa, että kansainväliseen toimintaan liittyvät tehtävät ovat lisääntyneet valtionhallinnossa viime vuosina huomattavasti. EU-jäsenyys ja kansainvälisen toiminnan yleinen lisääntyminen on otettava huomioon toimintamäärärahoissa.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

50. Rangaistusten täytäntöönpano

50. *Kriminaalihuollon korvaukset ja avustukset* (siirtomääräraha 2 v)

Kuten momentin perustelujen selvitysosasta käy ilmi, julkisoikeudellinen Kriminaalihuoltoyhdistys lopettaa toimintansa yhdyskuntaseuramusten toimeenpanotehtävien siirtyessä 1.8.2001 perustettavalle kriminaalihuoltolaitokselle. Kriminaalihuoltolaitoksen palvelukseen siirtyy valtaosa Kriminaalihuoltoyhdistyksen nykyisestä henkilöstöstä. Käytännön toiminnasta huolehtivat saadun selvityksen mukaan edelleenkin eri puolilla maata sijaitsevat aluetoimistot, joita on nykyisin 21. Muiden kriminaalihuollon toimintamuotojen jatkamista ja kehittämistä varten perustettu Kriminaalihuollon Tukisäätiö aloittaa varsinaisen toimintansa elokuun alussa.

Viime vuosina on alle kahdeksan kuukauden pituisen ehdottoman vankeusrangaistuksen vaihtoehtona otettu käyttöön yhdyskuntapalvelu. Yhdyskuntapalvelun toimeenpanoon liittyvät tehtävät on saadun selvityksen mukaan pystytty hoitamaan vain supistamalla Kriminaalihuoltoyhdistyksen tuottamia tukipalveluja, jotka liittyvät asumiseen, työllistymisen edistämiseen ja muuhun sosiaalisen tukeen.

Valiokunta toteaa, että esimerkiksi uusintarikollisuuden ja siihen kytkeytyvän syrjäytymisen vähentämistä koskeva työ vaatii uusia toi-

mintamuotoja, jotka on otettava huomioon myös vuoden 2002 talousarviossa. Myös vankien määrän lisääntyminen edellyttää resursseja, jotka kilpailevat samoista määrärahoista kriminaalihuollon kanssa.

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONAL

97. Avustukset kunnille

34. Kuntien harkinnanvarainen rahoitusavustus

Kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa harkinnanvaraisiin rahoitusavustuksiin osoitettiin 320 miljoonaa markkaa. Talousarvioesityksestä antamassaan mietinnössä VaVM 43/2000 vp valiokunta piti tärkeänä, että hallitus seuraa harkinnanvaraisiin avustuksiin käytettävissä olevan määrärahan riittävyyttä vuonna 2001 ja tuo tarvittaessa eduskunnalle esitykset lisämäärärahoiksi avustusten maksamiseen.

Hallitus ehdottaa lisätalousarvioesityksessä kuntien harkinnanvaraiseen rahoitusavustukseen 20 miljoonan markan lisäystä. Momentin perustelujen selvitysoosan mukaan lisämäärärahan tarve aiheutuu kuntien talouden eriytymiskehityksen jatkumisesta ja voimistumisesta. Kuntien peruspalvelujen turvaamiseksi momentille lisätään 10 000 000 markkaa. Valiokunta katsoo, että hallituksen tulee edelleen kiinteästi seurata kuntien talouden mahdollista eriytymiskehitystä ja tarpeen vaatiessa ehdottaa määrärahan lisäämistä vielä toisessa lisätalousarviossa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 30 000 000 mk.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONAL

10. Puolustusvoimat

16. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 3 v)

Hallituksen lisätalousarvioesitykseen ei sisälly puolustushallinnon ehdottamaa määrärahaa hankintoihin kotimaiselta puolustustarviketeollisuudelta. Tämä aiheuttaa erityisen vaikean tilanteen ase- ja ampumatarviketeollisuudessa, jossa yt-neuvottelut lomautuksista ja irtisanomisista ovat jo käynnistyneet. Neuvottelut koskevat saadun selvityksen mukaan Nammo Lapua Oy:n, Nexplo Vihtavuori Oy:n ja Patria Vammass Oy:n osalta yhteensä noin 400 henkilöä.

Tarvetta kotimaisen raskaan ampumatarviketeollisuuden ylläpitämiseen on varastoitujen ampumatarvikkeiden vanhenemisesta, rauhan ajan koulutusikästä sekä pitkäkestoisen kriisin kulutuksen korvaamisesta johtuen. Voimassa olevien uhkakuvien mukaisesti Suomen puolustushallinto on pitänyt välttämättömänä, että erityisesti ruudin ja raskaiden ampumatarvikkeiden saatavuus turvataan kriisiaikana. Kyse on tällöin suurista määristä sellaisia kulutustavaroita, joita ei voida ennakkoon toteutettavalla varmuusvarastoinnillakaan riittävästi turvata — ja siten huoltovarmuudesta. Ruuti- ja ampumatarviketeollisuuden lopettamiselle ei ole myöskään turvallisuuspoliittisia perusteita.

Mikäli suomalainen ampumatarviketuotanto ajetaan alas, sen uudelleen käynnistäminen ei ole mahdollista. Mikäli ruutiteollisuus lopetettaisiin, seuraisi myös siitä ongelmia ampumatarviketeollisuudelle synergiaetujen kadotessa.

Valiokunta korostaa, että kotimaisessa ruuti- ja ampumatarviketeollisuudessa on kyse pitkäjänteisestä toiminnasta, joka perustuu monivuotiseen tutkimus- ja kehitystyöhön. Ilman omia tutkimus- ja kehityspanoksia Suomi on vaarassa ajautua pelkästään muualla kehitettyjen järjestelmien ostajaksi ja siten riippuvaiseksi ulko-

maisista materiaalitoimittajista. Pitkäjänteisyys edellyttää sekä ruudin että raskaiden ampumatarvikkeiden osalta tasaista, vuosittaista tilauskuormaa. Tätä ei voida turvata lisäbudjetteihin perustuvilla puolustusvoimien hankintamäärärahoilla, jotka vuodesta toiseen toistuvina aiheuttavat teollisuudessa jatkuvaa epävarmuutta.

Tilanteensa kohentamiseksi pohjoismaiset alan yritykset ovat yhdessä puolustushallinnon kanssa ryhtyneet rakennejärjestelyihin, joiden tarkoituksena on aikaansaada nykyistä kilpailukykyisempää tuotantoa. Tällöin kotimaisella puolustustarviketeollisuudella olisi myös nykyistä paremmat edellytykset osallistua kansainväliseen työnjakoon. Kehitystyössä olisi saadun selvityksen mukaan tarkoitus muodostaa Suomeen nimenomaan ruutituotannon ja raskaiden ampumatarvikkeiden tuotannon osaamiskeskus. Myös nämä neuvottelut edellyttävät varmuutta kotimaisen tuotannon jatkumisesta tänä ja ensi vuonna. Valiokunta ehdottaa hyväksyttäväksi lausuman.

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus esittää pikaisesti tarvittavat lisämäärärahat kotimaisen ruuti- ja ampumatarviketeollisuuden tuotannon jatkamiseksi ja pitkäjänteiseksi kehittämiseksi.

21. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Saadun selvityksen mukaan lisätalousarvioesitykseen ei sisälly määrärahaa polttoaineiden hinnannoususta aiheutuneisiin lisäkustannuksiin Ilmavoimille eikä Merivoimille. Ellei lisärahoitusta ole saatavissa, tämä aiheuttaa huomattavia vaikeuksia erityisesti Ilmavoimille; käytettävissä oleva rahoitus riittää lentämiseen elokuuhun asti. Sen jälkeen Ilmavoimilla ei ole määrärahoja polttoaineeseen eikä ulkopuolelta ostettaviin huoltoihin. Jälkimmäisellä on kielteiset heijastusvaikutuksensa myös Patria Finavitecin huoltoliiketoimintaan Jämsän Hallissa. Jos Ilmavoimat joutuu lopettamaan lentämisen Hornet- ja Hawk-kalustolla, lentotoimintaan kohdistuvat haittavaikutukset ovat pitkäaikaisia. Samalla kyseenalaistuu ohjaajien pysyminen Ilmavoimien

palveluksessa, mihin valiokunta on kiinnittänyt huomiota jo aiemmin useissa yhteyksissä. Valiokunta pitää tärkeänä, että polttoaineiden hinnannousun vaatima lisärahoitus voidaan järjestää ja lentotoiminta turvata myös kuluvan vuoden syksyllä.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

82. Korvaukset rahastoille ja rahoituslaitoksille

89. Suomen Vientiluotto Oy:n toiminnan rahoittaminen

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että tarkoituksena on siirtää vientiluotot Sampo Oyj:stä Suomen Vientiluottoon. Saadun selvityksen mukaan toistaiseksi yhtään vientiluottoa ei ole siirretty. Valiokunta kiirehtii toimenpiteitä siirtojen toteuttamiseksi, jotta neuvottelujen pitkittyminen ei aiheuttaisi vahinkoa vientiyrityksille tai valtiolle.

99. Muut valtiovarainministeriön hallinnonalan menot

Eduskunta on viime vuonna myöntänyt valtioneuvostolle valtuudet myydä valtion omistamia osakkeita Sampo Oyj:ssä niin, että valtion omistusoikeudeksi jäi vähintään 20 prosenttia osakkeista. Nyt hallitus pyytää valtuuksia sellaisiin omistusjärjestelyihin, joiden seurauksena valtion omistusoikeudesta voidaan luopua.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan valtio sai Leonian osakkeenomistajana täydennysvero mukaan lukien ennen Leonian ja Sammon sulautumista noin 3 miljardia markkaa ja vuodelta 2000 osingot olivat noin 2,1 miljardia markkaa. Valtion omistuksen arvo tällä hetkellä on noin 13 miljardia markkaa.

Valtiolla ei ole erityisen painavaa tarvetta pysyä Sampo Oyj:n osakkeenomistajana, vaikka omistuksella on merkitystä sijoituksen arvossa ja tuotossa. Valiokunta korostaa, että nyt annettavat luopumisvaltuudet eivät merkitse sitä, että valtion olisi välttämätöntä luopua kokonaan omistuksistaan. Valiokunta katsoo, että liikku-mavara on tarpeen mahdollisia strategisia omis-tusjärjestelyjä varten.

Pääluokka 29

OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

05. Kirkollisasiat

21. Ortodoksisen kirkollishallituksen toiminta-menot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta on useasti joutunut talousarvioita käsitellessään puuttumaan ortodoksisen kirkko-kunnan virkajärjestelyihin. Tässä hallituksen esityksessä ehdotetut järjestelyt ovat asianmu-kaisia. Valiokunta painottaa sitä, että ortodoksi-nen kirkko on toinen valtionkirkoistamme ja sen hallinnon toiminta tulee turvata.

10. Yliopisto-opetus ja -tutkimus

21. Yliopistojen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Sosiaali- ja terveysministeriön selvitykset osoit-tavat, että terveyspalvelujärjestelmässä on tällä hetkellä lähes 1 000 lääkärin vajuus. Lääkäri-koulutusta vähennettiin vuonna 1993 tehtyjen päätösten perusteella, mikä osaltaan on johtanut siihen, että vuosina 1999—2003 valmistuvien lääkärin määrä ei riitä kattamaan edessä olevaa eläkkeelle siirtymisestä aiheutuvaa poistumaa eikä keventämään tämänhetkistä lääkäripulaa. Tilanteen korjaamiseksi on esitetty lääkäreiden peruskoulutuksen aloituspaikkojen määrän nostamista 480 aloituspaikasta 550 aloituspaikkaan syyslukukauden 2001 alusta lukien. Opetusmi-nisteriön ja yliopistojen välisissä neuvotteluissa

on yliopistojen taholta todettu, että aloituspaik-kojen lisääminen voidaan toteuttaa ainoastaan li-särahoituksen avulla. Lisärahoituksen vuosittai-seksi suuruudeksi tiedekunnat ovat esittäneet 70 000 markkaa lisäpaikkaa kohden. Opetusmi-nisteriöllä ei ole kuitenkaan käytettävissä vuon-na 2001 määrärahaa, joka lisäykseen tarvittai-siin.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että lääkä-rikoulutusta lisätään jo syyslukukaudesta 2001 alkaen. Sen vuoksi momentille merkitään lisäys-tä 2 950 000 markkaa lääkärikoulutuksen aloi-tuspaikkojen määrän nostamiseksi syyslukukau-desta 2001 alkaen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 129 536 000 mk.

88. Osakkeiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus ehdottaa momentille myönnettäväksi 5 miljoonaa markkaa Joensuun Tiedepuisto Oy:n osakkeiden hankintaan valtiolle. Yhtiö on liiketoiminnan kehitys-, teknologia- ja tilalpalve-luja tarjoava teknologiakeskus. Tavoitteena on uusien korkean osaamisen työpaikkojen ja menestyvien yritysten syntyminen Tiedepuistoon ja Pohjois-Karjalaan. Valiokunta toteaa, että mää-räraha on merkittävä aluekehitysraha ja Tiede-puiston laajennus on tärkeä Pohjois-Karjalan tu-levalle kehitykselle.

69. Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa siviis-tystyö

32. Valtionavustus ammatillisen aikuiskoulutuk-sen järjestämiseen

Hyväksyessään valtion kuluvan vuoden talous-arvion eduskunta edellytti, että hallitus seuraa omaehtoisen ammatillisen lisäkoulutuksen mää-rärahojen riittävyyttä vuonna 2001 ja tuo tarvit-taessa lisätalousarviossa ehdotuksen määräraho-jen lisäämisestä niin, että lisäkoulutusta voidaan asianmukaisesti järjestää koulutustarpeen mu-kaan. Tulopoliittiseen sopimukseen vuosille 2001—2002 liittyen hallitus ehdottaa 80 miljoonaa markkaa valtionavustukseen ammatillisen

aikuiskoulutuksen järjestämiseksi. Tämä määräraha osaltaan korjaa sitä suurta vajausta, joka viime vuosina on syntynyt aikuiskoulutusmäärärahoihin. Valiokunta kuitenkin edelleenkin korostaa sitä, että ammatillisen lisäkoulutuksen tarve Suomessa on viime vuosina lisääntynyt ja tulee jatkossakin olemaan suuri. Toisaalta se voi palvella nuorten aikuisten koulutustarpeita työelämän edellyttäessä yhä enemmän tutkintojen suorittamista ammatillisen laadun takaamiseksi. Toisaalta lisäkoulutuksella voidaan edistää iäkkäämpien aikuisten työllistymistä. Ammatillinen lisäkoulutus palvelee tulevaisuuden työssä-olovaatimuksia, jossa työura perustuu joustavuuteen ja jatkuvaan kehittämiseen niin, että kouluttautuminen on olennainen osa työelämän kehittämistä.

Valiokunta katsoo, että jo kuluvan vuoden aikana tulee ammatillista lisäkoulutusta lisätä enemmän kuin hallitus on esittänyt. Sen vuoksi momentille lisätään 20 000 000 markkaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että avustusmääräraha suunnataan ammatilliseen aikuiskoulutukseen erikoistuneille koulutuksen järjestäjille asetuksella tarkemmin määrittävin perustein. Tällaisia järjestäjiä ovat luonnollisesti ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset ja valtakunnalliset erikoisoppilaitokset. Valiokunta kuitenkin katsoo, että osassa ammatillisia oppilaitoksia on merkittävää aikuiskoulutusosaamista ja niiden antamalla koulutuksella voidaan täydentää edellä mainittujen oppilaitosten koulutustarjontaa. Näin ollen valiokunta pitää välttämättömänä, että myös tällaiset ammatilliset oppilaitokset voivat saada tämän momentin mukaista avustusta.

Valiokunta toteaa, että ammatillinen lisäkoulutus on ainoa peruskoulutus linja-autonkuljettajien ammattiin. Sen vuoksi määrärahaileikkaukset aiheuttavat erityisen suuria vaikeuksia kuljettajakoulutukselle. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että kuljettajakoulutus on yhtenä painopisteenä lisäkoulutusmäärärahoja jaettaessa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 100 000 000 mk.
(2. kappale kuten HE)

88. *Osakkeiden hankinta* (siirtomääräraha 3 v)

Valtioneuvoston 26.5.2000 tekemän periaatepäätöksen mukaisesti Poriin perustetaan ammatilientäjiä kouluttava ammatillinen erikoisoppilaitos. Oppilaitoksen perustamisen tarkoitus on turvata ammatilientäjien tasainen valmistuminen kasvavan lentoliikenteen ja kaikkien sen harjoittajien tarpeisiin sekä osaltaan turvata puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen toimintakykyä ja edistää lentoliikenteen turvallisuutta.

Valiokunta pitää välttämättömänä sitä, että valtion tulee ammatilientäjien peruskoulutuksen rahoittajana turvata koulutusta antavien koulutusyritysten toimintaedellytykset ja edut tasapuolisesti ja painottaa sitä, että olemassa olevat koulutusvoimavarat ja erityisosaaminen tulee hyödyntää tehokkaasti.

Valiokunnan mielestä tulee myös selvittää, miten voidaan vähentää eri ammatilientäjien peruskoulutusta järjestävien tahojen erilaisesta arvonsäverohtelusta koulutuksen järjestäjille aiheutuvia ongelmia.

Pääluku 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

12. Maa- ja puutarhatalouden tulotuki

45. *Maatalouden ympäristötuki* (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus on ehdottanut momentille lisäystä 40 miljoonaa markkaa, josta 36 miljoonaa markkaa käytetään vuonna 1995 tehtyihin ja vuonna 2001 uusittaviin erityistukisopimuksiin.

Määrärahan niukkuus on rajoittanut ympäristötukisopimusten tekemistä viime aikoina voimakkaasti. Uusia peltoalueita ei ole voitu lainkaan liittää ympäristöohjelmaan eikä erityistukisopimuksiin. Erityisiä ongelmia on aiheutunut nuorille, tilanpitonsa aloittaneille viljelijöille tapauksissa, joissa he ovat hankkineet peltonsa sellaisilta viljelijöiltä, jotka eivät ole sitoutuneet vuonna 2000 ympäristötukeen. Seuraukse-

na on, että tilalla voi olla suuri osa pelloista ilman ympäristötukea, mutta ympäristötuen ehdot on kuitenkin täytettävä koko tilan peltoalalla. Tälle peltoalalle ei voida myöskään tehdä erityistukisopimuksia (esim. luomu), sillä erityisopimus edellyttää EU:n säännösten mukaan osallistumista ympäristöohjelmaan.

Saadun selvityksen mukaan maa- ja metsätalousministeriö on esittänyt lisätalousarvioon 35 miljoonaa markkaa kokonaan uusia erityistukisopimuksia varten. Tällä määrärahalta voitaisiin sallia rajoitettu haku, joka koskisi luonnonmukaista tuotantoa, suojavyöhykkeiden perustamista ja hoitoa, perinnebiotooppien hoitoa, luonnon monimuotoisuuden edistämistä, lannan käytön tehostamista sekä alkuperäiskasvien viljelyä ja alkuperäisrotujen kasvattamista.

Valiokunta korostaa erityisesti luonnonmukaisen tuotannon harjoittamiseksi solmittavien erityistukisopimusten merkitystä. Valiokunta kiinnitti valtioneuvoston kertomuksesta antamassaan mietinnössä VaVM 5/2001 vp huomiota siihen, että siirtyminen luonnonmukaiseen tuotantoon on viimeaikaisten tietojen mukaan hidastunut. Valiokunta myös katsoi, että luomutuotannon edellytyksiä on parannettava esimerkiksi sopimustuotantoa lisäämällä ja että tukiehtojen rahoitus on saatava sellaiseksi, että ne kannustavat luonnonmukaiseen tuotantoon siirtymistä nykyistä laajemmin. Luonnonmukaisen tuotannon kehittämistä koskevan luomustrategian mukaisesti on tuettava uusien luomusopimusten tekemistä. Lisämääräraha olisi tarpeen myös EU:lta tulevan rahoitusosuuden hyödyntämisen näkökulmasta. EU:lta tuleva rahoitusosuus on keskimäärin 56 prosenttia ympäristötuesta. Momentille lisätään 35 000 000 markkaa. Tätä lisäystä vastaavasti tuloutuu 18 000 000 markkaa EU:n osuutta momentille 12.30.01.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 75 000 000 mk.

31. Metsätalouden edistäminen ja valvonta

44. *Tuki puuntuotannon kestävyden turvaamiseen* (siirtomääräraha 3 v)

Kansallinen metsäohjelma 2010:n toteuttamiseen käytettävissä olevaa myöntövaltuutta on hallituksen esityksessä ehdotettu korotettavaksi 25 miljoonalla markalla. Tämä on perusteltua jos senkin vuoksi, että vuoden 2001 tukimäärärahat saataisiin käytetyksi täysimääräisesti. Ilman myöntövaltuuden lisäystä nuoren metsän hoidon työmäärätavoitteet saataisivat jäädä saavuttamatta, vaikka tukea olisi käytettävissä. Myöntövaltuuden lisäyksellä edesautetaan myös tulevien vuosien työmäärätason säilymistä, sillä metsänviljelyssä, kunnostusojituksessa ja metsätietöissä pääosa tänä vuonna rahoituspäätöksen saaneiden hankkeiden työstä tehdään vuosina 2002—2003.

Valiokunta on kiinnittänyt huomiota metsänparannusvarojen käyttöasteen vaihteluihin eri metsäkeskusten alueilla vuodelta 2000 saatujen tietojen valossa. Esimerkiksi Häme—Uusimaa-alueella käyttöaste jäi noin 70 prosenttiin ja Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Pohjanmaallakin alle 75 prosentin. Osasyynä alhaiseen käyttöasteeseen lienevät olleet kestävä metsätalouden rahoituslain myötä niukentuneet rahoitusehdot. Valiokunta pitää tärkeänä, että metsäparannukseen budjetoidut määrärahat tulevat käytetyiksi ja että huomiota kiinnitetään myös metsälakien valvontaan.

51. Vesivarojen käyttö ja hoito

Valtiovarainvaliokunta kiinnitti kuluvan vuoden talousarviosta antamassaan mietinnössä VaVM 43/2000 vp huomiota uusien vesistö- ja vesihuoltohankkeiden aloittamisen tarpeellisuuden lähivuosina. Uusien hankkeiden aloitushetkillä heikentää lyhyellä aikavälillä erityisesti keskeneräisten hankkeiden suuri jäljelläoleva rahoitustarve. Valiokunta pitää tärkeänä, että erityisesti pitkäaikaiset, jo useita vuosikymmeniä jatkuneet hankkeet tulisi voida saattaa loppuun pikaisesti.

Pääluokka 31
LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN
HALLINNONALA

24. Tiehallinto

21. Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta viittaa aiempiin kannanottoihinsa ja toteaa, että perustienpitoon osoitettu määräraha on jo pitkään ollut aivan liian niukka. Lisäksi maanrakennuskustannusindeksin noususta on aiheutunut n. 400 miljoonan markan laskennalliset lisäkustannukset, mikä on entisestään vähentänyt mahdollisuuksia tieverkon kunnossapitoon. Liikenneturvallisuudelle asetetut tavoitteet vaarantuvat tieverkon huonokuntoisuuden vuoksi, ja tieverkon kunnan heikkeneminen on myös vastoin hallitusohjelmaa. Valiokunta ehdottaa, että momentille lisätään 10 000 000 markkaa. Samalla valiokunta toteaa, että perustienpitoon osoitettua määrärahaa on perusteltua korottaa ensi vuoden talousarviossa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 31 000 000 mk.

79. Tieverkon jälkirahoitus- ja kokonaisrahoitushankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Vuoden 2000 ensimmäisen lisätalousarvion yhteydessä tieverkon jälki- ja kokonaisrahoitushankkeisiin osoitettiin 500 miljoonaa markkaa neljän kehittämishankkeen aloittamiseen. Tarjouskilpailun perusteella Liminka—Oulu-hankkeen tilausvaltuutta ehdotetaan nyt nostettavaksi. Saadun selvityksen mukaan myös Koskenkylä—Kouvola-hankkeen kustannukset ovat n. 90 miljoonaa markkaa ennakoitua suuremmat. Valiokunta toteaa, että kustannusarvioiden luotettavuuteen tulee jatkossa kiinnittää enemmän huomiota.

Myös hankkeisiin vt 1 Paimio—Muurla, vt 3 Kulju—Tampere ja vt 21 Kemi—Tornio tarvitaan lisärahoitusta. Käynnissä olevien kehittämishankkeiden toteuttamiseen tarvittavasta rahoituksesta puuttuu kaikkiaan noin 200 miljoo-

naa markkaa. Jo käynnissä olevien hankkeiden lisäksi on useita muita hankkeita, joiden toteuttaminen olisi taloudellisesti ja liikenteellisesti perusteltua. Valiokunta korostaa tässä yhteydessä liikenneinfrastruktuuriin liittyvien hankkeiden merkitystä koko talouden kehityksen kannalta. Monet hankkeet ovat mm. elinkeinoelämän kannalta tärkeitä ja niillä on usein myös alueellisesti laaja vaikutus. Hyvät liikenneyhteydet ovat myös alueellisen kehityksen eräs olennainen edellytys. Tieverkon kehittämiseen osoitettua määrärahaa on näin ollen perusteltua korottaa ensi vuoden talousarviossa.

40. Ratahallintokeskus

21. Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta viittaa aikaisempiin kannanottoihinsa ja korostaa edelleen rataverkon kunnossapidon merkitystä mm. teollisuuden kuljetusten sekä ympäristönäkökohtien kannalta. Raideliikenteen kilpailukyvyyn kannalta on tärkeää, että paino- ja nopeusrajoitusten piirissä olevien rataosien osuutta pienennetään. Myös vaarallisten tasoristeysten poistamista on nopeutettava. Valiokunta ehdottaa, että momentille lisätään 10 000 000 markkaa vaarallisten tasoristeysten poisto-ohjelman nopeuttamiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 127 286 000 mk.

99. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut menot

77. Vuosaaren sataman liikenneväylien suunnittelu (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta on aiemmin kiinnittänyt huomiota Vuosaaren sataman rakentamiseen ja erityisesti tie- ja rautatieyhteyksien rakentamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Nyt esitettyä määrärahaa on tarkoitus käyttää mm. ympäristövaikutusten seurantaan. Hankkeen kokonaiskustannukset huomioon ottaen tie- ja rautatieyhteyksien rakentaminen ei ole mahdollista normaalin rahoit-

tuskehyksen puitteissa. Satamalla on vaikutusta varsin laajalle alueelle, mutta merkittävin vaikutus sillä on Helsingin kaupungille. Vapautuvan tonttimaan myötä satamalla on vaikutusta myös alueen yhdyskuntarakenteeseen ja tonttimaan saatavuuteen asuntotuotantoon. Valiokunta korostaa siksi Helsingin kaupungin osuutta hankkeeseen liittyvien tie- ja rautatieinvestointien rahoituksessa.

Pääluokka 32

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Yrittäjyyspolitiikka

45. Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)

Hallitus on ehdottanut momentin myöntämismääräyksen lisäystä 15 miljoonaa markkaa. Lisäys johtuu pääosin Itä- ja Pohjois-Suomen yritysten hankkeiden tuen lisätarpeesta.

Kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukemiseen on varattu myöntämismääräyksiä 85 miljoonaa markkaa. Lisätalousarviossa esitetyn lisäyksen jälkeenkin myöntämismääräyksiä voidaan pitää niukkana suhteessa Itä- ja Pohjois-Suomen toteuttamiskelpoisiin hankkeisiin. Maakunnissa valmistellut alueohjelmat rakentuvat vahvasti pienyrittäjyyden varaan. Ohjelmien riittävä kansallinen rahoitus on varmistettava. Tässä yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukemiseen myönnettävä rahoitus on keskeisessä asemassa. Kansallisen rahoituksen turvaamisella on vaikuttavuutta ennen muuta osaamisen ja verkottumisen edistämiseksi. EU:n rakennerahastojen täysimittainen hyödyntäminen edellyttää tätä panostusta etupainotteisesti jo vuoden 2002 ja 2003 talousarvioissa. Rahoitusta on suunnattava nykyistä enemmän myös ns. valkoisille alueille.

Valiokunta ehdottaa myöntämismääräyksen lisäystä 15 000 000 markalla hallituksen esitykseen nähden.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentin perusteluja muutetaan siten, että yritystoiminnan tukemisesta annetun lain (1068/2000) mukaista investointitukea, pk-yritysten kehittämistukea, yritysten toimintaympäristötukea sekä maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin investointi- ja kehittämistukea saa vuonna 2001 myöntää yhteensä 115 000 000 mk.

60. Energiapolitiikka

40. Energiatuki (arviomääräraha)

Energiatuen tavoitteena on kehittää energiataloutta energiantuotannon ja -käytön ympäristöhaittojen vähentämiseksi sekä edistää energiahuollon varmuutta ja monipuolisuutta. Tukea myönnetään ensisijaisesti hankkeisiin, jotka toteuttavat määräaikaan ja tavoitteeseen sidottuja energiapolitiittisia ohjelmia. Sekä uusiutuviin energialähteisiin että säästöön ja tehokkuuteen liittyvien hankkeiden määrän odotetaan valiokunnan saaman selvityksen mukaan edelleen kasvavan lähivuosina. Myös uusien teknologioiden käyttöönottoon ollaan yhä enenevässä määrin valmiita, mutta niiden markkinoille pääsy ilman tukea on hidasta.

Energia-avustusten myöntämismääräyksiä laski kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa viime vuoteen verrattuna 20 miljoonalla markalla. Hallitus ehdottaa lisätalousarvioesityksessä myöntämismääräyksen 10 miljoonan markan lisäystä. Momentin perustelujen selvitysosan mukaan lisäys johtuu vuoden 2001 talousarvion sitoumusvaltuuden niukkuudesta suhteessa kansallisen ilmastostrategian tavoitteiden toteuttamiseen.

Valiokunta ehdottaa myöntämismääräyksen lisäystä 10 000 000 markalla hallituksen esitykseen nähden.

Valiokunta toteaa, että vuoden 2000 energiansäästöohjelma ja vuoden 1999 uusiutuvien energialähteiden edistämishjelma toteutetaan osa-

na ilmastostrategiaa. Tämä edellyttää julkisen rahoituksen merkittävää lisäämistä energiatalouteen. Kansallista ilmastostrategiaa koskevasta selonteosta antamassaan lausunnossa VaVL 8/2001 vp valtiovarainvaliokunta katsoi, että uusiutuvien energialähteiden kehittäminen, tutkimus- ja kehitystoiminta sekä niiden kilpailukyky on turvattava riippumatta siitä, mikä energiantuotannon perusvaihtoehto valitaan. Tämä tarkoittaa puun ja turpeen sekä vesi- ja tuulivoiman hyväksikäytön voimakasta ja laajamittaista kehittämistä. Valiokunta myös totesi, että tämä toiminta edellyttää yhteiskunnan tuen lisäämistä ja kohdentamista erityisesti niitä koskevan teknologian kehittämiseen, millä on merkitystä suomalaisen vientiteollisuuteen.

Suomen tavoitetta täyttää ilmastonmuutosta aiheuttavia kasvihuonepäästöjä koskevat kansainväliset velvoitteensa tukisi merkittävästi myös lisäpanostus ns. demonstraatiohankkeisiin. Kauppa- ja teollisuusministeriön vuonna 1999 laatimassa uusiutuvien energialähteiden edistämishankkeissa todettiin tarve kehittää uusi rahoitusinstrumentti suuren, noin 100—200 miljoonaa markkaa/kerta olevan uuden teknologiahankkeen demonstroimiseksi noin joka kolmas vuosi. Uusi demonstraatiotuki antaisi mahdollisuuden kaupallistaa esimerkiksi uuden sukupolven voimalaitoskonsepteja, joiden käytännön sovellukset ilman ko. panostusta eivät toteudu investointien koosta ja teknis-taloudellisista seikoista aiheutuvan riskin vuoksi. Demonstraatiotuki voitaisiin käyttää yhteen tai enintään kahteen suureen uuden teknologian demonstraatiohankkeeseen. Nykyisen energiatuen käyttö tällaisiin hankkeisiin ei ole perusteltua, koska tällöin keskeytyisi moni tärkeä, vähäisemmällä rahoituksella toteutuva toiminta. Valiokunta pitää tärkeänä, että energiatukimäärärahaa voidaan jo vuoden 2002 talousarviossa kasvattaa siten, että edellä kuvattuja demonstraatiohankkeita voidaan käynnistää.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentin perusteluja muutetaan siten, että vuonna 2001 avustuksia saa myöntää enintään 116 000 000 mk.

70. Omistajapolitiikka

89. *Sijoitukset valtion pääomasijoitusyhtiöön* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille on ehdotettu lisäystä 250 miljoonaa markkaa Suomen Teollisuussijoitus Oy:n osakepääoman maksamiseen ja muuhun oman pääoman ehtoiseen rahoitukseen yhtiössä.

Hallitusohjelmassa on todettu, että valtion omaisuuden myynnistä saatavat tulot ohjataan ensi sijassa valtionvelan lyhentämiseen, tutkimus- ja kehitystyön saavutetun menotason turvaamiseen sekä Suomen Teollisuussijoitus Oy:n toimintaedellytysten vahvistamiseen. Hallitusohjelmaan liittyen on sovittu yhteensä yhden miljardin markan pääomituksista Teollisuussijoitukseen hallituskauden aikana. Vuosien 1999 ja 2000 lisätalousarvioissa momentille myönnettiin yhteensä 500 miljoonaa markkaa, joten vuoden 2001 lisätalousarvion jälkeen pääomitukselta on hoitamatta vielä 250 miljoonaa markkaa.

Valiokunta toteaa, että Teollisuussijoituksen rooli on muuttumassa markkinoiden volyymin kasvattamisesta markkinapuitteiden paikkaamiseen. Yhtiön sijoitustoimintaa suunnataan entistä valikoidummin siemen- ja käynnistysvaiheen yrityksiin sijoitaviin rahastoihin ja alueellisiin rahastoihin sekä riskipitoisiin suurehkoihin yrityshankkeisiin. Valiokunta toteaa myönteisenä myös sen, että Teollisuussijoituksen sijoitustoiminnasta noin 40 prosenttia suuntautuu pääkaupunkiseudun ulkopuolelle. Oman pääoman ehtoisisilla sijoituksillaan Teollisuussijoitus täydentää valtion muita erityisrahoittajia.

Pääluokka 33
SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN
HALLINNONALA

18. Sairausvakuutus

60. *Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista* (arviomääräraha)

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Kansaneläkelaitos on 1.6.2001 voimaantulleilla ohjeilla vähentänyt aikuisten psykoterapian tukea. Lisäksi lasten ja nuorten psykiatriseen kuntoutukseen myönnettyä määrärahaa käytetään 1.6.2001 lukien myös 20—25-vuotiaiden psykoterapian tukemiseen. Muutokset johtuvat siitä, että aikuisten psykoterapiaan varatun määrärahan käyttö on alkuvuoden aikana ollut ennakoitua suurempaa. Aikuisten psykoterapian tukemiseen entisessä laajuudessa myös loppuvuoden aikana tarvitaan 10 miljoonan markan lisämääräraha.

Mielenterveyspalveluiden tarpeet ovat viime vuosina lisääntyneet myös aikuisväestön keskuudessa. Nyt toteutetut terapiahoitojen vähenykset koskevat ilmeisesti suhteellisen pientä asiakasryhmää, mutta tässä ryhmässä terapian tarve on ilmeinen ja hoitoajan lyheneminen voi vaarantaa koko hoidon onnistumisen. Lasten ja nuorten psykiatriseen kuntoutukseen osoitetujen määrärahojen käyttö myös yli 20-vuotiaille vähentää vastaavasti alle 20-vuotiaiden terapiaan myönnettävän tuen määrää. Valiokunta ehdottaa, että momentille lisätään 10 000 000 markkaa. Määrärahan mitoituksessa on jatkossa otettava huomioon lisääntynyt hoidon tarve.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 21 000 000 mk.

32. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

30. *Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Valiokunta viittaa kuluvan vuoden talousarviomietintöön ja kiinnittää edelleen huomiota ennaltaehkäisevien toimien tärkeyteen. Etenkin lasten ja nuorten keskuudessa esiintyvät mielen-terveys- ja huumeongelmat edellyttävät tehokkaita toimenpiteitä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Tällä hetkellä esim. monien lasten ja nuorten mielenterveysongelmat havaitaan liian myöhään, minkä lisäksi hoitopääsy kestää usein liian kauan. Ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä tulee tehostaa kauttaaltaan koko sosiaali- ja terveydenhoitosektorilla. Neuvoloiden voimavaroja ja psykososiaalista osaamista tulee lisätä sekä huolehtia siitä, että päiväkotien ryhmät ovat oikeankokoisia. Myös kouluterveydenhuoltoa on vahvistettava sekä varmistettava, että kaikissa kouluissa on riittävä määrä kouluterveydenhoitajia.

Huume-tilanne ja siihen liittyvät monenlaiset ongelmat ovat entisestään pahentuneet. Valiokunta viittaa kuluvan vuoden talousarviomietintönsä ja korostaa edelleen, että huume- ja politiikkaan on osoitettava riittävät resurssit tulevissa talousarvioissa. Muun muassa hoitopaikkojen lisäämiseksi tarvitaan ripeitä ja tehokkaita toimenpiteitä.

Kuntien järjestämät julkiset terveydenhoitopalvelut ovat koko terveydenhuoltojärjestelmän runko. On siksi välttämätöntä huolehtia siitä, että kunnilla on realistiset edellytykset selviytyä palveluiden järjestämisestä. Myös erikoissairaanhoitoon palveluita on tehostettava, sillä esim. hoito- ja leikkausjonot ovat erällä erikoisaloilla pitkiä ja palveluiden laadussa ja saatavuudessa voi olla huomattavia alueellisia eroja. Valiokunnan mielestä on välttämätöntä, että kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin osoitettavaan valtionosuuteen tehdään tasokorotus vuoden 2002 alusta lukien. Sosiaali- ja terveydenhuollon voimavarojen kehityksestä ja turvaamisesta on muutoinkin huo-

lehdittävä päätettäessä hallinnonalan tulevista rahoituskehyksistä.

Pääluokka 34

TYÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

06. Työvoimapolitiikan toimeenpano

Valiokunta on talousarviomietinnössään kiinnittänyt huomiota työllisyysmäärärahojen alueellisten erojen huomioon ottamiseen. Vuonna 2000 työllisyysmäärärahoja jäi varsin paljon käyttämättä, vaikka eräillä alueilla työllisyysmäärärahoja olisi voitu käyttää myönnettyä enemmän. Kuluvan vuoden talousarviomietinnössä valiokunta edellytti, että vuodelle 2001 osoitettujen määrärahojen riittävyys selvitetään toukokuun loppuun mennessä ja määräraharave arvioidaan tuolloin uudelleen.

Työministeriö on kevään aikana selvittänyt TE-keskusten työvoimaosastojen määräraharapeita. Käyttyjen neuvottelujen jälkeen työllisyysmäärärahoihin ei ehdoteta lisäyksiä, mutta määrärahoja ehdotetaan siirrettäväksi momenttien välillä. Määrärahojen siirroilla pyritään määrärahojen tehokkaaseen käyttöön ja siihen, ettei niitä jäisi viime vuoden tapaan käyttämättä. Saadun selvityksen mukaan määrärahojen sitomistaste on tällä hetkellä selvästi korkeampi kuin viime vuonna vastaavana ajankohtana ja tehtyjen selvitysten ja nyt tehtävien muutosten perusteella kaikki määrärahat tulevat käytetyiksi.

Työllisyysmäärärahoja on niiden käyttötaroituksen mukaisesti useammalla eri momentilla. Määrärahoja voidaan tarvittaessa siirtää momentilta toiselle, kuten nyt on ehdotettu, mutta käytännön tarpeiden kannalta menettely on raskas eikä sillä voida reagoida tarpeeksi nopeasti käytännössä esiintyviin tarpeisiin. Valiokunta katsoo, että budjettiteknikka sinänsä ei saa vaikeuttaa työllisyysmäärärahojen käyttöä, vaan määrärahoja on voitava käyttää mahdollisimman tehokkaasti ja joustavasti. Mikäli työllis-

syysmäärärahat olisivat yhdellä momentilla, työministeriö voisi reagoida nykyistä nopeammin käytännön tilanteisiin.

02. Palkkaperusteinen työllistämistuki valtionhallinnolle (arviomääräraha)

Työllisyyslain 19 § velvoittaa valtiota, kuntia ja yrityksiä huolehtimaan alueellisesti tasapainoisesta työllisyydestä niin, ettei minkään työssäkäyntialueen työttömyys ylitä olennaisesti maan keskimääräistä tasoa. Saadun selvityksen mukaan esim. Lapin läänissä oli vuonna 1996 neljä sellaista kuntaa, joissa maan keskimääräinen työttömyyden taso ylittyi yli 1,6 kertaa, mutta tällä hetkellä Lapissa on tällaisia kuntia kaikkiaan 15. Työllisyysmäärärahat ovat viime vuosina vähentyneet ja ne ovat joillakin alueilla riittämättömät työllisyyslain 19 §:n edellyttämien toimenpiteiden toteuttamiseen. Pahimpien alueellisten ongelmien korjaamiseksi valiokunta ehdottaa, että momentille lisätään 10 000 000 markkaa. Kuluvan vuoden määrärahojen käyttöä tulee seurata aktiivisesti ja määrärahojen käyttöön liittyviin ongelmiin puuttua riittävän ajoissa. Ensi vuoden talousarviota laadittaessa alueellisiin ongelmiin on kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 39 800 000 mk.

30. Palkkaperusteinen työllistämistuki kunnille ja kuntayhtymille (arviomääräraha)

Valiokunta viittaa edellä momentin 34.06.02 kohdalla esitettyyn ja ehdottaa, että palkkaperusteiseen työllistämistukeen kunnille ja kuntayhtymille osoitetaan 10 000 000 markan lisämääräraha. Hallituksen esityksessä momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 18 400 000 markkaa. Valiokunta ehdottaa, että momentilta vähennetään 8 400 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentilta vähennetään 8 400 000 mk.

Pääluokka 35
YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLIN-
NONALA

10. Ympäristön suojelu

77. Ympäristötyöt (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta pitää hyvänä, että Saariselän alueen vesihuoltohanke toteutetaan. Hanke turvaa alueen säilymisen luonnonmukaisena ja sillä on myös matkailuelinkeinon ja työllisyyteen liittyviä vaikutuksia.

Momentin kokonaismääräraha on kuitenkin tarpeisiin nähden selvästi liian niukka. Etenkin saastuneiden maiden kunnostustöihin tulisi suunnata selvästi lisää voimavaroja. Useat hankkeet ovat luonteeltaan sellaisia, ettei niiden aloittaminen ole pienillä määrärahoilla mahdollista, vaan työ on tehtävä nopeasti ja rahoituksen oltava kunnossa ennen työn aloittamista. Ympäristötöillä on myös työllistävä vaikutus. Valiokunta pitää välttämättömänä, että ensi vuoden talousarviota valmisteltaessa ympäristötöihin osoitettua määrärahaa korotetaan tuntuvasti.

30. Asumisen edistäminen

60. Siirto valtion asuntorahastoon

Lisätalousarvioesityksen mukaan korkotukilainoiksi saadaan hyväksyä myös asunto-osakeyhtiötalolainojen korkotuesta annetun lain mukaisia lainoja uusien asuntojen rakentamiseen. Korkotukea on tarkoitus ohjata vain niihin kuntiin, jotka ovat allekirjoittaneet valtion, pääkaupunkiseudun ja sen kehyskuntien yhteistoiminta-asiakirjan. Arvioiden mukaan asunto-osakeyhtiötalolainojen korkotuella on tarkoitus varautua 2 000 asunnon lainoitukseen vuonna 2001 siten, että 1 000 asuntoa lainoitetaan vuoden 2002 lainavaltuudesta. Hallituksen esityksessä todetaan, että asunto-osakeyhtiötalolainojen edellytyksenä on, että lainoituksella edistetään sellais-

ten asuinalueiden syntymistä, joille segregaa-tion ehkäisemiseksi rakennetaan sekä sosiaalisin perustein lainoitettua että muuta asuntotuotantoa.

Ehdotus vastaa valiokunnan kannanottoa kulu- van vuoden talousarviota koskevassa mietin- nössä. Valiokunta korostaa sitä, että segregaa- tion ehkäisemiseksi asuinalueiden monipuoli- seen rakentamiseen kiinnitetään erityistä huo- miota. On myös tärkeää, että uusi lainamuoto johtaa asuntotuotannon todelliseen lisäämiseen eikä samalla vähennä muuta vuokra-asunto- tai korkotukituotantoa. Tuen vaikutusta asuntotuotannon hintaan on myös syytä seurata ja ryhtyä tarvittaessa lisätoimenpiteisiin hintatason nou- sun hillitsemiseksi.

Valiokunta korosti talousarvioletinnössään myös sitä, että tuen tuoma hyöty ei saisi jäädä vain ensimmäisen ostajan hyödyksi. Tässä yhteydessä ei kuitenkaan ole tehty tällaista muu- tosta. Valiokunta pitää hyvänä, että uusi tuki- muoto otetaan pikaisesti käyttöön, mutta kat- soo, että jatkossa tulisi selvittää mahdollisuudet tuen kohdistamiseen muillekin kuin asunnon en- simmäiselle omistajalle.

Pääluokka 37

VALTIONVELAN VÄHENTÄMINEN

01. Valtionvelan nettokuoletukset ja velan- hallinta

94. Nettokuoletukset ja velanhallinta (arviomää- räraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 99 950 000 markkaa. Vähennys aiheutuu meno- momenteille ehdotetuista muutoksista.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 8 375 050 000 mk käyttösuunnitelman kohtaan Nimellisarvoiset nettokuoletukset (netto).

TULOARVIOT

Osasto 12

SEKALAISET TULOT

30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

01. EU:n maatalouden ohjaus- ja tukirahaston tukiosastosta saatavat tulot

Momentille on hallituksen esityksessä arvioitu kertyvän lisäystä 37 400 000 markkaa, mistä 23 400 000 markkaa on ympäristötuen momentille 30.12.45 osoitetun lisämäärärahan EU-osuuden tuloutusta. Valiokunta on lisännyt ympäristötuen momentille 35 000 000 markkaa, jolloin myös EU-osuuden tuloutus kasvaa vastaavasti. Momentille lisätään 18 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 55 400 000 mk.

YHTEENVETO

Hallituksen esityksessä ehdotetaan tuloihin lisäystä yhteensä 11 401 587 000 markkaa ja menoihin ilman nettokuoletuksia 2 924 851 000 markkaa sekä nettokuoletuksiin 8 475 000 000 markkaa. Ehdotettujen muutosten jälkeen olisivat kuluvan vuoden budjetoidut tulot ja menot varsinainen talousarvio huomioon ottaen seuraavat:

- tulot 223 717 397 000 markkaa
- menot 223 714 041 000 markkaa.

Tällä lisätalousarviolla muutettu talousarvion taulukko olisi siten 3 356 000 markkaa ylijäämäinen. Valiokunta on tehnyt lisäksi muutoksia, jotka toisaalta lisäävät tuloja 18 000 000 markalla ja menoja 117 950 000 markalla.

PÄÄTÖSEHDOTUS

Edellä lausuttuun viitaten ja muilta osin hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valtiovarainvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että ehdotus vuoden 2001 lisätalousarvioksi hyväksytään edellä esitetyin tavoin,

että hyväksytään yksi lausuma,

että lisätalousarvioaloitteet LTA 1—70/2001 vp hylätään,

että lisätalousarviota sovelletaan 1 päivästä heinäkuuta 2001 alkaen.

VaVM 10/2001 vp — HE 78/2001 vp

Helsingissä 15 päivänä kesäkuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Maria Kaisa Aula /kesk	Irja Tulonen /kok
vpj.	Kari Rajamäki /sd	Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
jäs.	Olavi Ala-Nissilä /kesk	Kari Uotila /vas
	Pirjo-Riitta Antvuori /kok	Jukka Vihriälä /kesk
	Matti Huutola /vas	vjäs. Jukka Gustafsson /sd
	Timo Ihamäki /kok	Liisa Hyssälä /kesk
	Seppo Kääriäinen /kesk	Ulla Juurola /sd
	Reijo Laitinen /sd	Bjarne Kallis /kd
	Markku Laukkanen /kesk	Kari Kantalainen /kok
	Hanna Markkula-Kivisilta /kok	Juha Karpio /kok
	Tuija Nurmi /kok	Mikko Kuoppa /vas
	Mauri Pekkarinen /kesk	Mika Lintilä /kesk
	Virpa Puisto /sd	Hannes Manninen /kesk
	Ola Rosendahl /r	Pirkko Peltomo /sd
	Matti Saarinen /sd	Iivo Polvi /vas
	Anni Sinnemäki /vihr	Pauli Saapunki /kesk
	Sakari Smeds /kd	Ulla-Maj Wideroos /r

Valiokunnan sihteereinä jaostokäsittelyissä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Alpo Rivinoja
valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila

VASTALAUSE 1

Yleisperustelut

On perusteltua, että lisätalousarviossa käytetään kertyneitä kertaluonteisia tuloja valtion velan lyhentämiseen. Valtion korkomenojen alentumisesta tulevaa liikkumavaraa tulisi kuitenkin jo kuluvana vuonna käyttää erityisesti kertaluontoisten, yhteiskunnan kannalta välttämättömien investointien rahoittamiseen.

Suomalaisessa yhteiskunnassa on monia kärjistyksessä olevia epäkohtia. Niiden korjaaminen maksaa, mutta vielä enemmän maksaa niiden jättäminen hunningolle. Ongelmien kärjistyminen kostautuu lähivuosina yhä suurempina yhteiskunnallisina ongelmina ja julkisten menojen kasvupaineina. Näitä ovat laaja pitkäaikaistyöttömyys, kiihtynyt alueellinen keskittyminen sekä julkisten palveluiden laadun rapautuminen.

Valtaosa valtiontalouden ylijäämästä on perusteltua käyttää valtionvelan lyhentämiseen. Velan lyhentämisen ohella tarvitaan edellä olevien ongelmien korjaamiseksi monivuotista, pitkäjänteistä suunnitelmaa, joka hallitukselta on puuttunut.

Investointeja tarvitaan myös osaamisen perustaan. Valtion on turvattava panostukset laadukkaan ja kattavan yliopisto-opetuksen sekä perustutkimuksen edistämiseksi. Julkiset tutkimuspanostukset ovat omiaan vauhdittamaan tulevaisuuden kasvumahdollisuuksia ja maan elinkeinoelämän menestymismahdollisuuksia. Kansakunnan menestyminen jatkossa vaatii myös hyvässä kunnossa olevaa perusinfrastruktuuria. On maan kannalta kohtalokasta, jos esimerkiksi tie- ja rataverkon kunto päästetään rapautumaan. Perusinfrastruktuurista huolehtiminen edistää myös alueellisesti tasapainoisempaa kehitystä.

Epäkohtien korjaamista ei siis tule nähdä hallituksen tavoin pelkkinä kustannuksina ja menöinä, vaan investointeina tulevaisuuteen sekä vakaaseen ja oikeudenmukaisempaan kehitykseen. Hyvin valituilla julkisilla panostuksilla voidaan parantaa valtion velanhoitokykyä tule-

vaisuudessa, koska menopommien nopea purkaminen luo liikkumavaraa valtiontalouteen tulevaisuudessa.

Keskusta ehdottaa kuluvan vuoden lisätalousarvioon tulevaisuusinvestointeja, joilla parannetaan suomalaisten elämänlaatua ja investoidaan tulevaisuuden kaukokatseisen taloudenpidon kannalta perusteltuihin kohteisiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme yleisperusteluissa hyväksyttäväksi lausuman.

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että velan lyhentämisen ohella hallitus korjaa vuoden 2002 talousarvioesityksellä julkisten palveluiden laatua, pitkäaikaistyöttömyyden ja köyhyyden sekä alueellisen keskittymisen ongelmia ja varmistaa riittävät resurssit tutkimukseen ja yliopisto-opetukseen.

Yksityiskohtaiset perustelut**MÄÄRÄRAHAT****Pääluokka 26****SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA****97. Avustukset kunnille**

34. Kuntien harkinnanvarainen rahoitusavustus
Viime vuonna lähes 200 kunnan vuosikate oli negatiivinen. Näiden lisäksi yli sadassa kunnassa tilinpäätös oli tappiollinen. Kuntien talousvaikeudet ovat laajentuneet entistä useampaan kuntaan samanaikaisesti, kun muutamien kuntien taloudet ovat ennätysmäisen hyvässä kunnossa. Peruspalvelujen rahoituksen pahimpien ongelmien lievittämiseen tarvitaan harkinnanva-

raisia avustuksia. Tarve tähän on suurempi kuin koskaan.

Viime vuonna kuntien harkinnanvaraisia avustuksia jaettiin 420 miljoonaa markkaa 148 kunnalle. Tämän vuoden talousarviossa kuntien harkinnanvaraisiin avustuksiin on varattu 100 miljoonaa markkaa vähemmän. Valiokunta esittää lisätalousarviossa lisäystä tälle vuodelle vain 30 miljoonaa markkaa. Tämä on riittämätön lisäys määrärahaan ottaen huomioon vaikeuksissa olevien kuntien määrän kasvun.

Mielestämme kuntien harkinnanvaraisiin avustuksiin tulisi ottaa 100 miljoonan markan lisäys, jolloin harkinnanvaraisiin avustuksiin käytettäisiin tänä vuonna 440 miljoonaa markkaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme kunnioittaen,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2001 lisätalousarvioon momentille 26.97.34 lisäyksenä 90 000 000 markkaa kuntien talousvaikeuksien lievittämiseen.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Puolustusvoimat

16. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 3 v)

Maanpuolustusratkaisujen perusteena on pidettävä oman maan puolustamista. Kansainväliset vastuumme voimme turvata parhaiten pitämällä oman puolustuksemme kunnossa.

Eduskunta on osaltaan kantanut huolta kotimaisen puolustustarviketeollisuuden toiminta-

edellytyksistä. Eduskunta on edellyttänyt sitä, että hallitus päätöksenteossaan päättää suunnata puolustusvälinehankinnoista 50 prosenttia alan kotimaisille toimittajille.

Kotimaisen puolustustarviketeollisuuden riittävän työllisyyden ja Suomen itsenäisen puolustuksen turvaaminen edellyttää puolustusvoimien hankintojen suuntaamista nykyistä painotetummin kotimaisille toimittajille. Puolustustarvikkeiden kotimaisen tuotannon turvaaminen on myös nähtävä osana mahdollisten kriisiaikojen huoltovarmuutta.

Valiokunnan mietintöön ei sisälly puolustushallinnon ehdottamaa määrärahaa hankintoihin kotimaiselta puolustustarviketeollisuudelta. Tämä aiheuttaa erityisen vaikean tilanteen ase- ja ampumatarviketeollisuudessa, jossa yt-neuvottelut lomautuksista ja irtisanomisista ovat jo käynnistyneet. Neuvottelut koskevat saadun selvityksen mukaan Nammo Lapua Oy:n, Nexplo Vihtavuori Oy:n ja Patria Vammass Oy:n osalta yhteensä noin 400 henkilöä.

Kotimaisessa ruuti- ja ampumatarviketeollisuudessa on kyse pitkäjänteisestä toiminnasta, joka perustuu monivuotiseen tutkimus- ja kehitystyöhön. Ilman omia tutkimus- ja kehityspanoksia Suomi on vaarassa ajautua pelkästään muualla kehitettyjen järjestelmien ostajaksi ja siten riippuvaiseksi ulkomaisista materiaalitoimittajista. Siksikin kotimaisen ruuti- ja ampumatarviketuotannon toimintaedellytykset on turvattava.

Edellä olevan perusteella ja valiokunnan mietinnön perusteluihin viitaten ehdotamme kunnioittaen,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2001 lisätalousarvioon momentille 27.10.16 lisäyksenä 100 000 000 markkaa kotimaisen ruuti- ja ampumatarviketuotannon turvaamiseen.

Pääluokka 30**MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN
HALLINNONALA****12. Maa- ja puutarhatalouden tulotuki**

45. Maatalouden ympäristötuki (siirtomääräraha 2 v)

Maatalouden ympäristötukeen varattujen määrärahojen niukkuus ja siihen sisältyvän ns. luomutuen leikkaus on johtanut siihen, että uusia erityistukisopimuksia ei ole kyetty tekemään lainkaan. Lisätalousarviossa esitetyllä 40:llä ja valiokunnan lisäämällä 35 miljoonalla markalla pystytään jonkin verran helpottamaan nykyisten luomuviljelijöiden epävarmaa tilannetta; uusia sopimuksia tämä ei kuitenkaan edelleenkään mahdollista.

Tutkimusten mukaan suomalaiset kuluttajat haluaisivat lisää kotimaisia luomutuotteita. Myös päätöksentekijät ovat puhuneet sen puolesta, että kysyntään vastattaisiin kotimaisella tuotannolla. Maa- ja metsätalousministeriö on arvioinut, että luomupinta-ala nousisi nykyisestä noin 140 000 hehtaarista eli 7 prosentista 230 000 hehtaariin, eli noin 10 prosenttiin viljelyalasta vuoteen 2005 mennessä. Viljelijät olisivat halukkaita lisäämään tuotantoa ja tekemään uusia sopimuksia. Yhteiskunnan toimenpiteiden vuoksi mahdollisuuksia kotimaisen luomutuotannon lisäämiseen erityistukisopimuksilla ei kuitenkaan ole.

Ympäristötukeen tarvitaan yhteensä 110 miljoonan markan lisäys, jotta voidaan tehdä uusia luomu- ja muita erityistukisopimuksia ja lisäksi ottaa erityistuen piiriin nykyisten luomutilojen kasvava pinta-ala. Myös muiden ympäristötuen toimenpiteiden (tuotantoon palaavat LUEL-pellot, raiviot, muut erityistukisopimukset) riittävä

rahoitus on varmistettava. Siksi hallituksen esitykseen tarvitaan 70 miljoonan markan lisäys.

Edellä olevan perusteella ehdotamme kunnioittaen,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2001 lisätalousarvioon momentille 30.12.45 lisäyksenä 35 000 000 markkaa.

Pääluokka 31**LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN
HALLINNONALA****24. Tiehallinto**

21. Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)

Tiehallintolakia hyväksyessään eduskunta edellytti, että maan alueellisesti tasapainoisen kehityksen varmistamiseksi alempiasteisen tiestön kunnosta on pidettävä huolta. Näin ei ole kuitenkaan tapahtunut. Tiestön kunto on etenkin keli-rikkoaikana suorastaan romahtanut. Tästä aiheutuu esimerkiksi puutavarakuljetuksille mittavia ongelmia.

Tällä hetkellä teiden kunnossapitoon varatuissa määrärahoissa on vajetta kaikkiaan noin miljardi markkaa. Liikenneväylien kehityshankkeet eivät sovi mitenkään tämänhetkiseen tierahoituksen budjettikehykseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme kunnioittaen,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2001 lisätalousarvioon momentille 31.24.21 lisäyksenä 150 000 000 markkaa.

99. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut menot

77. Vuosaaren sataman liikenneväylien suunnittelu (siirtomääräraha 3 v)

Lisätalousarvioehdotukseen sisältyy Vuosaaren sataman liikenneväylien suunnitteluun varattu 4 miljoonan markan suunnittelumääräraha.

Esitämme tämän suunnittelumäärärahan poistamista erityisesti siksi, että EU:n komissiota ei ole vielä saatu Natura-poikkeuslupaa sataman rakentamiselle ja että valtion ja Helsingin kaupungin välistä rahoitusosuutta Vuosaari-hankkeessa ei ole vielä sovittu.

Edellä olevan perusteella ehdotamme kunnioittaen,

että eduskunta poistaa momentin 31.99.77 valtion vuoden 2001 lisätalousarviosta.

Päälukko 32**KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA****30. Yrittäjyyspolitiikka**

45. Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)

Alueellisin perustein kohdennetut yritystuet ovat Suomessa muihin Euroopan maihin verrattuna vähäisiä etenkin kun otetaan huomioon etäisyydet ja harva asutus. Vuoden 1995 jälkeen tukia on leikattu nopeasti ja painopiste on siirtynyt tutkimus- ja kehitystukiin, jotka kohdentuvat pääasiassa kasvukeskuksien yrityksille. Vuoden 1995 budjetin momentille "yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukemiseen" oli myöntämisvaltuutta varattu yhdessä alueellisen kuljetustuen kanssa 675 miljoonaa markkaa. Kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa vastaava summa on pudonnut vain 85 miljoonaa markkaan. Tapahtunut kehitys ei vastaa EU:n ns. lisäysperiaatetta, jonka mukaan koti-

maista rakenne- ja aluetukea ei pidä korvata EU:sta tulevalla rahoituksella.

Maakunnissa valmistellut alueohjelmat rakentuvat vahvasti pienyrityksyyden varaan. Ohjelmien riittävä kansallinen rahoitus on varmistettava. Senkään takia tehdyt leikkaukset yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukemisesta eivät ole hyväksyttävissä. Erityisiä ongelmia aiheutuu alueilla, jotka ovat EU:n tavoite 1 ja 2 -alueiden ulkopuolella. TE-keskusten määrärahoja tulee lisätä, jotta uusien osaamisintensiivisten alojen yritysten kasvu ja sijoittuminen sinne vauhdittuu. Nykyistä paremmin on syytä huomioida myös pikkukaupunkien merkitys lähiympäristöjensä kehityksen vauhdittajina.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 32.30.45 perusteluja muutetaan siten, että myöntämisvaltuutta yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukemiseen korotetaan ehdotetusta 115 000 000 markasta 180 000 000 markkaan.

Edelleen ehdotamme,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2001 lisätalousarvioon momentille 32.30.45 lisäyksenä 30 000 000 markkaa.

Päälukko 33**SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA****32. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto**

30. Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Sosiaali- ja terveydenhuollossa on valtio 1990-luvulla siirtänyt voimakkaasti rahoitusvastuuta kunnille ja kotitalouksille. Toissa vuonna verotulojen ja valtionosuuksien yhteismäärä oli

kin reaalisesti pienempi kuin 1990-luvun alussa yli 300 kunnassa. Tämä on merkinnyt sitä, että sosiaali- ja terveydenhuollossa on eletty säästöliekillä niin henkilökunnan kuin palvelujen kehittämisen suhteen. Tämä ei voi enää jatkua. Palvelujen heikentymisen kierre on saatava pysähtymään.

Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusvajeen hoitaminen vaatii kokonaisvaltaista kunnallistalouden järjestelmien uudistamista, jossa valtion oman panostuksen tulee olla riittävä. Esitämme jo tälle vuodelle korjausta määrärahoihin. Esityksemme mukaan valtio lisäisi sosiaali- ja terveydenhuoltoon 180 miljoonaa markkaa pahimpien palvelujen puutteiden korjaamiseen.

Edellä olevan ja lisätalousarvioaloitteen 59/2001 vp perusteella ehdotamme kunnioittaen,

että eduskunta ottaa momentille 33.32.30 ylimääräisenä lisäyksenä 180 000 000 markkaa.

TULOARVIOT

Osasto 12

SEKALAISET TULOT

30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

01. EU:n maatalouden ohjaus- ja tukirahaston tukiosastosta saatavat tulot

Momentille 30.12.45 esitettyyn lisäykseen viitaten momentin tuloarvio kasvaa 18 miljoonalla markalla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme kunnioittaen,

että eduskunta ottaa momentille 12.30.01 lisäyksenä 18 000 000 markkaa.

Helsingissä 15 päivänä kesäkuuta 2001

Maria Kaisa Aula /kesk
Olavi Ala-Nissilä /kesk
Seppo Kääriäinen /kesk
Markku Laukkanen /kesk
Mauri Pekkarinen /kesk

Jukka Vihriälä /kesk
Liisa Hyssälä /kesk
Mika Lintilä /kesk
Hannes Manninen /kesk
Pauli Saapunki /kesk

VASTALAUSE 2

Yleisperustelut

Hallituksen politiikka kipeiden yhteiskunnallisten ongelmien suhteen on ollut puutteellista. Kristillisdemokraattien viime syksyisen vaihtoehtobudjetin painopisteinä olivat perheet, heikompisaiset ja työttömät. Vaihtoehtomme oli väestöryhmien välisiä kuiluja vähentävä ja inflaatiota hidastava. Mielestämme talouskasvun tulee parantaa kaikkien kansalaisryhmien asemaa.

Verotulojen kasvuksi hallitus arvioi lisätalousarvioesityksessään noin 3,1 miljardia markkaa, pysyviä menoja esitetään noin 2,9 miljardin markan edestä. Osinkotuloilla ja valtion kassan pienentämisellä lyhennetään valtionvelkaa. Velan lyhentäminen yli 8 miljardilla markalla tuo noin 500 miljoonan markan säästöt korkomenoihin. Kun lisäbudjetin pysyvät tulot ovat vastavia menoja suuremmat noin 200 miljoonan markan edestä, on tässä ilmoitettu uusi rakenteellinen ylijäämä siis noin 700 miljoonaa markkaa. Kristillisdemokraattisen eduskuntaryhmän mielestä kipupisteiden lievittämiselle on olemassa taloudellinen perusta. Tässä vastalauseessa esittämillämme panostuksilla uskomme saatavan säästöjä myös pidemmällä aikavälillä.

Kristillisdemokraattisen eduskuntaryhmän esittämät korjaukset epäkohtiin

Suomessa on jopa ministeritasolla esitetty huolta kehitysyhteistyön BKT-osuuden kansainvälisesti vertaillen alhaisesta tasosta. Lisäbudjetti ei hallituksen esityksen mukaisesti kuitenkaan tähän ongelmaan toisi oleellista lisäapua. Siksi esitämme loppuvuodelle 100 miljoonan markan lisäystä varsinaisen kehitysyhteistyön menoihin.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa on valtio 1990-luvulla siirtänyt voimakkaasti rahoitusvastuuta kunnille ja kotitalouksille. Toissa vuonna verotulojen ja valtionosuuksien yhteismäärä olikin yli 300 kunnassa reaalisesti pienempi kuin 1990-luvun alussa. Tämä on merkinnyt sitä, että

sosiaali- ja terveydenhuollossa on eletty säästöliekillä niin henkilökunnan kuin palvelujen kehittämisenkin suhteen. Maailman terveysjärjestön raportti on todennut Suomen terveydenhoitojärjestelmän sijoittuvan suorituskykynsä mukaan vasta 31. sijalle. Tilastoinnin ongelmakohdista huolimatta joudutaan toteamaan, että ohi kiilaavat useimmat Euroopan unionin maat.

Palvelujen heikentymisen kierre on saatava pysähtymään. Kuntien eriarvoistumiskierteen pysäyttämiseksi tarvitaan myös valtion lisäpanostusta. Esitämme jo tälle vuodelle korjausta määrärahoihin. Esityksemme mukaan valtio lisää sosiaali- ja terveydenhuoltoon 300 miljoonaa markkaa palvelujen pahimpien puutteiden korjaamiseen.

Tiehallintolakia hyväksyessään eduskunta edellytti, että maan alueellisesti tasapainoisen kehityksen varmistamiseksi alempiasteisen tiestön kunnosta on pidettävä huolta. Näin ei ole kuitenkaan tapahtunut, vaan päinvastoin tiestön kunto on etenkin kelirikkoaikana suorastaan romahtanut ja huonokuntoisten päällystettyjen ja sorateiden määrä kasvaa huolestuttavaa vauhtia. Hallitus on sitoutunut hallitusohjelmassaan sekä liikenneturvallisuutta koskevan periaatepäätöksen mukaisesti asettamaan liikenneverkkojen päivittäisen liikennöitävyyden, kunnan ja turvallisuuden uusien kehittämishankkeiden edelle. Perustienpitoon osoitetuista panostuksista huolimatta väyläverkon kunto huononee ja samalla sen pääoma-arvo alenee kuluvalle kehyskaudella. Esitämme 100 miljoonaa markkaa lisäyksenä tiestön kunnossapitoon.

Kotimaisen puolustusmateriaalituotannon jatkumista valiokunnassa kuultavina olleet asiantuntijat ovat pitäneet erityisenä tärkeänä. Tämä koskee erityisesti sotilaallisesti liittoutumatonta maata. Olemme jo menettäneet pitkälle kehittyneen kotimaisen rynnäkkökiväärituotannon. Nyt ruudin tuotanto uhkaa loppua, mikäli ei varata riittävästi määrärahaa puolustusmateriaalihankeisiin. Siksi kotimaisten puolustustarvikkei-

den hankintojen toteuttamiseksi olisi lisäbudjettiin otettava 100 miljoonaa markkaa.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 24

**ULKOASIAINMINISTERIÖN
HALLINNONALA**

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Kehitysyhteistyömäärärahojen BKT-osuus ei ole viimeisten vuosien aikana kasvanut. Hallitusohjelman tavoitteena oli kehitysyhteistyövarojen nostaminen YK:n suosittamalle 0,7 prosentin tasolle. Valtioneuvoston periaatepäätös 22.2.2001 vahvistaa tämän ja kirjaa tavoitteeksi YK:n suositustason lisäyksellä "taloudellisen tilanteen niin salliessa". Lisäbudjetissaan hallitus ei kuitenkaan osoita tähän lisävaroja, vaikkakin se yhtyessään eduskuntaryhmämme budjettivastalauseeseen joulukuulta 2000 mitätöi yhden köyhän maan kehitysluottoja ja rästiin jääneitä korkoja 21,49 miljoonan markan edestä.

Tehdyn tutkimuksen mukaan 42 prosenttia kansalaisista toivoo kehitysavun nostamista. Hallituksen olisi tässä yhteydessä tullut varmistaa kehitysyhteistyövarojen BKT-osuuden kasvu, jotta ensi vaiheessa pääsisimme edes lähemmäs 0,4 prosentin tasoa. EU-maiden keskiarvo on noin 0,34 prosentin paikkeilla.

Edellä olevan ja LTA 1/2001 vp perusteella ehdotamme,

että momentille 24.30.66 otetaan lisäyksenä 100 000 000 markkaa maa- ja aluekohtaiseen kehitysyhteistyöhön.

Pääluokka 27

**PUOLUSTUSMINISTERIÖN
HALLINNONALA**

10. Puolustusvoimat

16. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 3 v)

Lisätalousarvion käsittelyn yhteydessä ovat asiantuntijat lähes poikkeuksetta todenneet lisämäärärahan myöntämisen välttämättömyyttä puolustusmateriaalihankintoihin. Kotimaisen ampumarviketeollisuuden säilyminen Suomessa on puolustusdoktriinimme kannalta välttämätöntä. On kysyttävä, miten oma uskottava puolustus voidaan ylläpitää ilman omaa ampumarviketeollisuutta. Tämän alan teollisuuden vakavaa tilaa osoittaa se, että yt-neuvottelut on jo käynnistetty henkilökunnan kanssa. On vaikeaa kuvitella, että alan teollisuus ja sen osaaminen voitaisiin myöhemmin tarpeen niin vaatiessa palauttaa Suomeen. Jos se nyt menetetään, menetys lienee lopullinen. Myös työllisyys- ja aluepoliittiset syyt puoltavat lisämäärärahan myöntämistä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 27.10.16 otetaan lisäyksenä 100 000 000 markkaa kotimaisten puolustustarvikkeiden hankintoihin.

Pääluokka 31

**LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN
HALLINNONALA**

24. Tiehallinto

21. Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)

Maamme perustiestön kunto on viime vuosina rapistunut ja heikentynyt varsin huomattavasti. Tämän liikenteellisesti tärkeän tiestön paran-

nukseen ei ole riittänyt varoja kuin minimaalisesti, kunnossapitotyöt ovat jääneet vähiin ja samalla peruskorjausten suorittaminen on supistunut olemattomiin. Hallituksen lisätalousarvioesityksessä varattu määräraha perustiestön kunnostukseen on riittämätön.

Liikennettä ja liikumista ei saa vaarantaa lyömällä laimin tiestön kunnossapitoa. Maamme metsäteollisuus ja yritys-elämä sekä yksityiset tienkäyttäjät tarvitsevat tiestöä päivittäin. Lisäämällä perustienpidon resursseja huomioidaan myös alueellisen kehityksen näkökulma.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.24.21 otetaan lisäyksenä 100 000 000 mk tieverkon ylläpitoon.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

32. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

30. Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Kiristyneen taloudellisen tilanteen vuoksi kuntien resurssit terveydenhuoltoon eivät ole riittäviä. Erityisesti paineet ovat kohdentuneet viime vuosina erikoissairaanhoidon palveluihin. Erittäin tärkeää olisi, että erikoissairaanhoidossa pystyttäisiin huolehtimaan potilaiden hoidosta hyödyntämällä nykyaikaisia hoitomenetelmiä. Taloudellisten syiden vuoksi on hoidon tasosta jouduttu tinkimään ja jonot ovat pidentyneet. Terveydenhuollon palvelumaksun lisäykset ja korotukset eivät tuo ratkaisua erikoissairaanhoidon nykytilanteeseen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö on jo useiden vuosien ajan ollut liiallisen työpaineen alla eikä tilanne voi jatkua enää kauan ilman huomattavia henkilöstön lisäyksiä. Myös laitteiden ja välineiden uusimiseen sekä entistä kal-

liimpien lääkkeiden ja muiden tarvikkeiden hankkimiseen tarvitaan monin paikoin nopeasti lisämäärärahoja. Lääkäri-lakko on vaikeuttanut tilannetta entisestään. Jonot kasvavat jatkuvasti ja monet ei-kiireelliset potilaat jäävät hoidotta, vaikka hoito on henkilön terveydentilan ja toimintakyvyn kannalta olennaista. Hallituksen on osoitettava terveydenhuoltoon lisämäärärahoja sekä henkilöstön palkankorotuksiin ja lisäämiseen että hoidon laadun kehittämiseen.

Kuntien erikoissairaanhoidon menot ovat voimakkaasti nousussa. Osaltaan tähän ovat syinä väestön ikääntyminen ja sen myötä lisääntyneet ja hoidoiltaan entistä vaikeammat sairaudet sekä nuorison lisääntynyt sairastuminen mm. mielen-terveyden sairauksiin ja huumeiden ja päihteyden aiheuttamiin sairauksiin. Hallituksen päätökset ensi vuoden määrärahojen lisäämisestä ovat tärkeitä, mutta lisämäärärahoja tarvitaan jo tänä vuonna, jotta kesäsulkuja ja muita säästötoimia voidaan nyt purkaa lääkäri-lakon vaikutusten lieventämiseksi.

Ikäihmisten hoivapalvelut monessa maamme kunnassa ovat puutteellisia ja toimenpiteet tilanteen korjaamiseksi ovat jääneet varsin vähäisiksi. Stakes on omassa selvityksessään todennut vanhusten saamien palvelujen määrän romahtaneen kymmenessä vuodessa. Hoitohenkilöstöllä ei hyvästä tahdosta huolimatta ole ollut aina aikaa riittävästi havainnoida vanhusten kuntoa ja näin monet vanhukset ovat jääneet vaille riittävä hoivaa ja huolenpitoa. Myös psyykkiset ongelmat ovat viime vuosina lisääntyneet hälyttävästi ja hoitopaikkoja on vain murto-osalle avuntarvitsijoista.

Sosiaali- ja terveysministeriön huumehoitoa selvittäneen työryhmän mukaan ongelmakäyttäjien riittävän hoidon järjestäminen edellyttää yhteiskunnalta noin 200 miljoonan markan lisävoimavaroja. Tällä hetkellä huumeidenkäyttäjien hoitojärjestelmä on täysin riittämätön ja hajanainen. Hoidon järjestäminen on taloudelliselta kannalta perusteltua, sillä yhden markan panostuksen ehkäisyyn tai hoitoon on arvioitu tuottavan 5—7 markan säästön vähentyneinä haittakustannuksina.

Vastalause 2

VaVM 10/2001 vp — HE 78/2001 vp

Edellä olevan ja talousarvioaloitteisiin LTA 53/2001 vp, LTA 54/2001 vp ja LTA 61/2001 vp pohjautuen ehdotamme,

että momentille 33.32.30 otetaan ylimääräisenä lisäyksenä 300 000 000 markkaa.

Helsingissä 15 päivänä kesäkuuta 2001

Bjarne Kallis /kd
Sakari Smeds /kd